Magiczny Kraków

MOCAK zaprasza: Joachim Ringelnatz. Poezja i sztuka na progu nazizmu

2018-01-08

Kuratorzy: Delfina Jałowik, Jürgen Kaumkötter
Czas trwania wystawy: 4.10.2017–25.3.2018
Miejsce: budynek A, Galeria Alfa

Joachim Ringelnatz (1883–1934) należy do **klasyków niemieckiej poezji**. Fragmenty jego pełnych humoru i dystansu do rzeczywistości utworów funkcjonują do dzisiaj jako niezwykle aktualne i popularne aforyzmy. W Cuxhaven, mieście blisko związanym z biografią artysty, znajduje się poświęcone jego postaci muzeum. Ringelnatz był **również malarzem**, jego obrazy są jednak mało znane. Dopiero w 2016 roku Centrum Sztuk Prześladowanych w Solingen pokazało pierwszą retrospektywną prezentację jego malarstwa.

Wystawa w MOCAK-u jest z kolei pierwszą współczesną prezentacją twórczości tego artysty poza granicami Niemiec. Pokażemy na niej kilkanaście oryginalnych obrazów i rysunków, faksymile prac zaginionych w czasie wojny, szeroki przegląd twórczości literackiej (pierwsze wydania książek, w tym egzemplarze z dedykacjami artysty) oraz krótki zapis filmowy pokazujący poetę recytującego swój wiersz.

Ringelnatz maluje pierwsze obrazy olejne w wieku 22 lat, w 1909 roku zaczyna recytować swoje utwory na scenie w knajpie artystycznej Simplicissimus w Monachium, rok później ukazuje się jego pierwszy tom poezji. Szczyt kariery artysty przypada na lata 20. XX wieku. W tym czasie wiele jego książek jest publikowanych w dziesiątkach tysięcy egzemplarzy, obrazy pokazywane są w wielu galeriach w Niemczech, zapraszany jest również na liczne występy sceniczno-kabaretowe. W 1933 roku, kiedy nacjonaliści dochodzą do władzy, jego twórczość, zarówno poetycka, jak i malarska, zostaje oficjalnie uznana za przejaw „sztuki wynaturzonej” („entartete Kunst”). Niedługo później artysta umiera na gruźlicę.

Ringelnatz poeta i Ringelnatz malarz to dwa bieguny złożonej osobowości artystycznej. Jako poeta łamie konwenanse społeczne, w gorzko-prześmiewczy sposób komentując rzeczywistość wokół siebie. Odnosi się również krytycznie do Niemiec pogrążonych w kryzysie po przegranej I wojnie światowej – kraju biednego, z ogromnym bezrobociem, w którym zaczyna kiełkować nacjonalizm. Jako malarz z kolei nie nawiązuje bezpośrednio do aktualnej sytuacji – maluje sceny rodzajowe i pejzaże, przedstawiając człowieka jako małą, samotną, nic nieznaczącą figurę na tle nieprzejednanej i silnej natury.

Wystawie towarzyszy polsko-niemiecki katalog z esejem Hilmara Klutego, dziennikarza i biografa Ringelnatza, tekstem kuratorskim oraz obszernym kalendarium zawierającym zdjęcia książek, fotografie archiwalne oraz wiersze Ringelnatza. W publikacji pojawią się także opisy prezentowanych na wystawie prac stworzone przez znanych pisarzy polskich i niemieckich – Thila Bocka, Andrzeja Franaszka, Janusza Głowackiego, Elke Heidenreich, Rolfa Jessewitscha, Jürgena Kaumköttera, Jakuba Kornhausera, Bronkę Nowicką, Marię Annę Potocką, Franka Schulza, Alaina Claude’a Sulzera, Olgę Tokarczuk, Petera Wawerzinka i Adama Zagajewskiego.